

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Jul, 2013.

UVOD

Projekat “*Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?*” osmišljen je u okviru potprograma Centra za građansko obrazovanje (CGO) *Odgovornost i transparentnost vlasti* sa ciljem da doprinese podizanju svijesti o odgovornom trošenju novca iz Budžeta Crne Gore. S tim u vezi, specifični cilj ovog projekta bio je utvrđivanje visine novčanih iznosa koji su rukovodioci u organima državne uprave ostvarivali za vrijeme obavljanja svojih dužnosti tokom 2012, kao i bilo kakvih drugih dodatnih nadoknada za isti period a na teret Budžeta Crne Gore.

CGO je u periodu od 3. juna do 25. jula 2013, shodno odredbama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, prikupio podatke koje se odnose na spisak novčanih naknada najvećeg broja rukovodećih lica koji su svoj radni angažman imali u organima državne uprave tokom 2012, tačnije u ministarstvima, upravama, direkcijama, zavodima i Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore, ujedno nastojeći da utvrdi cjelokupan obim novčanih naknada koje su ova rukovodeća lica dobijala iz Budžeta Crne Gore tokom obavljanja svojih dužnosti u 2012. Ti podaci su preliminarno objavljeni 26. jula 2013. na konferenciji za medije.

Samim projektom, inicijalno je obuhvaćeno *45 državnih organa*, ali nijesu svi obezbijedili tražene informacije. Naime, u kontekstu sveobuhvatnog i svrsishodnog istraživanja, prikupljanje podataka bilo je usmjereno konkretno na:

17 ministarstava:

- Ministarstvo pravde
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Ministarstvo odbrane
- Ministarstvo finansija
- Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija
- Ministarstvo prosvjete i sporta
- Ministarstvo kulture
- Ministarstvo ekonomije
- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
- Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja
- Ministarstvo nauke
- Ministarstvo bez portfelja

dvije agencije:

- Agencija za duvan
- Agencija za zaštitu konkurencije

četiri direkcije:

- Direkcija javnih radova
- Direkcija za saobraćaj
- Direkcija za željeznice
- Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća

19 uprava:

- Poreska uprava
- Uprava za nekretnine
- Uprava carina
- Uprava pomorske sigurnosti
- Lučka uprava
- Veterinarska uprava
- Uprava za antikorupcijsku inicijativu
- Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma
- Uprava za šume
- Uprava za vode
- Uprava za kadrove
- Uprava policije
- Uprava za igre na sreću
- Fitosanitarna uprava
- Uprava za imovinu
- Uprava za mlade i sport
- Uprava za zaštitu kulturnih dobara
- Uprava za javne nabavke
- Uprava za inspekcijske poslove

dva zavoda:

- Zavod za izvršenje krivičnih sankcija
- Zavod za zbrinjavanje izbjeglica

jedan sekretarijat:

- Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore

Generalno gledano, navedeni organi državne uprave nijesu blagovremeno dostavljali tražene informacije, a neki od njih ih nijesu nikad ni dostavili, niti je kvalitet pojedinih informacija bio na zadovoljavajućem nivou. To je značajno otežavalo proces prikupljanja i obrade podataka, uticalo na dužinu trajanja istraživanja, ali i na činjenicu da ograničava sveobuhvatnost ovog izvještaja, u smislu svih podataka i konačne sume. Ipak, CGO cijeni da su ovi podaci korisni i ilustrativni, pa ih stoga objedinjuje i predstavlja u ovom izvještaju.

PREGLED NALAZA

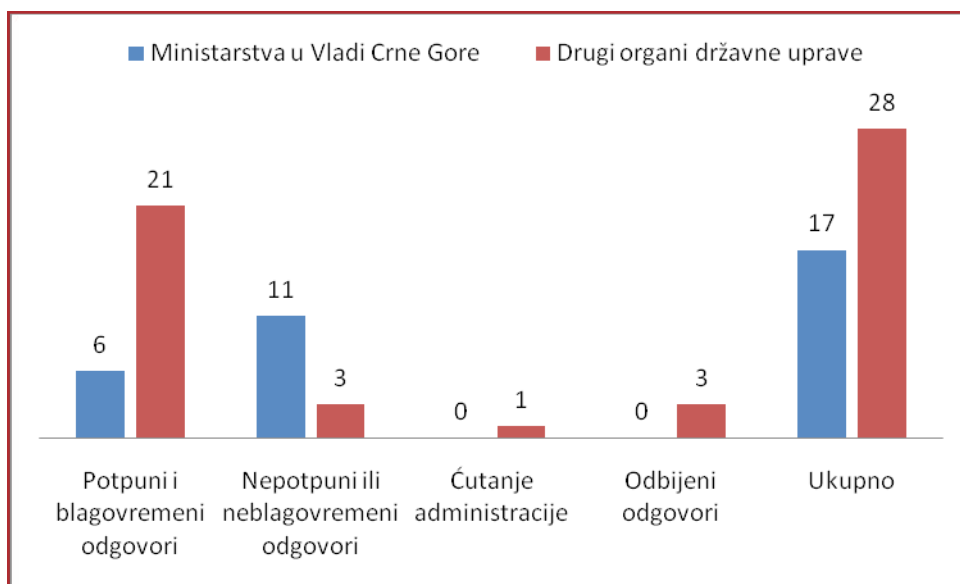
U okviru svojih volonterskih projektnih aktivnosti, CGO je od 3. juna do 25. jula 2013, na osnovu odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama tražio i prikupljao podatke koji se odnose na odgovore na sljedeća pitanja:

- *Koliko su rukovodeća lica u ministarstvima, upravama, direkcijama, agencijama, zavodima i Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore imala neto zarade u 2012. – spisak istih sa ukupnim godišnjim iznosima ili po mjesecima za čitavu 2012;*
- *Spisak svih drugih naknada za ista lica u 2012. po bilo kojoj osnovi u neto iznosima (npr. naknade isplaćene za rad u grupama, komisijama i sl.), po mjesecima ili na godišnjem nivou uz naznaku po kojoj osnovi je iznos isplaćivan.*

Tokom navedenog perioda, organi državne uprave nijesu u potpunosti poštovali odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Tako su često dostavljali neblagovremeno tražene informacije, što ukazuje na nedovoljan stepen transparentnosti i otvorenosti ovih institucija, ali i demonstrira neodgovornost kada je riječ o poštovanju zakonskih normi. Uopšteno gledajući, **institucije sistema su se pokazale kao nedovoljno ažurne, s obzirom na to da je dobar dio njih kršio zakonski rok od 15 dana i nerijetko dostavljao nekompletne informacije.** To je zahtijevalo dodatni napor angažovanih u CGO-u u dijelu ponavljanja zahtjeva i direktne komunikacije koja je trajala 52 dana (odnosno 37 radnih dana), zaključno sa 25. julom 2013, jer su 26. jula 2013. na konferenciji za medije predstavljeni preliminarni nalazi. No, rad na konačnom istraživanju je nastavljen do početka septembra 2013, što znači da je za kompletiranje podataka za ministarstva, koja su bila u fokusu, bilo potrebno gotovo tri mjeseca.

Vremenski okvir i kvalitet dostavljenih informacija od strane organa državne uprave obuhvaćenih ovim istraživanjem je značajno varirao. S jedne strane, određeni državni organi tražene informacije dostavljali su na vrijeme, uz adekvatno predstavljen sadržaj. No, **mnogi su informacije dostavljali sa velikim kašnjenjem i polovično**, upućujući CGO na druge izvore, odnosno **ulažući napore da maksimalno izbjegnu pružanje jasnih odgovora.** Štoviše, dio neažurnosti institucija sistema se manifestovao i kroz tzv. ćutanje administracije. Sami troškovi postupka tj. taksi koje su navedeni organi određivali radi postupanja po ovim zahtjevima su, takođe, nevjerovatno varirali, i **to od svega 0,10 € (Uprava za inspeksijske poslove) do čak 53 € (Uprava za nekretnine).**

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Grafikon 1: odnos organa državne uprave prema poslatim zahtjevima sa slobodan pristup informacijama

S tim u vezi, kada je u pitanju transparentnost i odgovornost ministarstava u Vladi Crne Gore shodno dostavljenom zahtjevu o slobodnom pristupu informacijama, *Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo kulture, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava predstavljaju najažurnije organe državne uprave koje su u predviđenom zakonskom roku i precizno dostavili tražene informacije*. Oni su se ovim pozicionirali na tzv. “bijelu listu”, kad je riječ o navedenim parametrima u ovom istraživanju.

Nepotpuni ili neblagovremeno dostavljeni odgovori dobijeni su od: *Ministarstva nauke, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva finansija, Ministarstva odbrane, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva pravde, Ministarstva prosvjete i sporta, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstva zdravlja i Ministarstva bez portfelja*, čime isti dobijaju prelaznu ocjenu, iako ona nije za pohvalu.

Važna napomena: Nakon preliminarnog istraživanja predstavljenog 26. jula 2013, CGO je objavio podatke koje se odnose na netransparentnost ministarstva povodom dostavljenog Zahtjeva o slobodnom pristupu informacijama. Tako je **potpuno odsustvo** bilo kakvog odgovora povodom dostavljenog zahtjeva tj. čutanje administracije bilo zabilježeno u slučaju Ministarstva finansija, Ministarstva prosvjete i sporta i Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Javnim prozivanjem i ukazivanjem na problem netransparentnosti organa državne uprave, Ministarstvo finansija je nakon obećanja u medijima, sa malim zakašnjenjem dostavilo informacije o visini neto plata i naknada po drugim osnovama rukovodećih lica zajedno sa podacima o naknadama po osnovu članstva u upravnim odborima, dok je sličan slučaj bio i kod Ministarstva prosvjete i sporta. Takođe, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, nakon odbijanja zahtjeva u kojem se navodi da u istom ne postoji informacija o primanjima rukovodioca i da bi odgovor na CGO zahtjev značio “prethodno sačinjavanje nove informacije”, na kraju je dostavilo podatke o visini novčanih zarada

rukovodećih lica, čime je i zvanično zajedno sa dva pomenuta ministarstva, kada je riječ o ovom istraživanju izbrisano sa tzv. “crne liste” transparentnosti.

Drugi organi državne uprave, u većini slučajeva, poštovali su odredbe Zakona o slobodnom pristupu informacijama, dostavljajući blagovremeno i sadržinski kvalitativno tražene informacije. Dobijeni podaci uključivali su precizne mjesečne ili godišnje neto naknade svih rukovodećih lica za 2012, uz organizacionu strukturu datih državnih organa, ali i prateće nadoknade ako ih je bilo.

Konkretno, u ovom istraživanju: *Poreska uprava, Uprava carina, Uprava policije, Fitosanitarna uprava, Lučka uprava, Uprava pomorske sigurnosti, Uprava za imovinu, Uprava za javne nabavke, Uprava za kadrove, Uprava za spriječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Uprava za šume, Uprava za zaštitu kulturnih dobara, Veterinarska uprava, Agencija za duvan, Agencija za zaštitu konkurencije, Direkcija javnih radova, Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, Direkcija za saobraćaj, Direkcije za željeznice, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Zavod za zbrinjavanje izbjeglica predstavljaju vrlo ažurne državne organe koji su blagovremeno i jasno dostavili informacije CGO-u*, čime bi se mogli pozicionirati na tzv. “bijelu listu”, kad je riječ o navedenim parametrima u ovom istraživanju.

Uprava za inspeksijske poslove, Uprava za vode i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore **nijesu u predviđenom zakonskom roku dostavili zahtjevane informacije ili su podaci bili nepotpuni**, što im u konačnici daje prelaznu ocjenu, uz naznaku da se od njih očekuje više.

Kod *Uprave za mlade i sport* **evidentirano je ćutanje administracije**, a *Uprava za antikorupcijsku inicijativu* je odbila zahtjev za informacijom upućujući CGO na Ministarstvo finansija i Ministarstvo pravde. *Uprava za igre na sreću odbila je Zahtjev o slobodnom pristupu informacijama od strane CGO-a* kao neosnovan (!?), dok je Generalni sekretarijat isti odbio uz obrazloženje da se svi traženi podaci nalaze na sajtu Komisije za sprečavanje sukoba interesa odnosno da su sva do jednog rukovodećeg lica u ovom tijelu istovremeno i funkcioneri¹. Takođe, u skladu sa dostavljenim zahtjevom o slobodnom pristupu informacijama, *Uprava za nekretnine* je u svom zvaničnom rješenju tražila da se na ime troškova postupka tj. odgovora na naš zahtjev uplati 53 €, **sa dodatnim usmenim pojašnjenjem da spisak svih neto zarada za 400 službenika koji su ujedno i rukovodeća lica u ovoj instituciji čini 516 stranica!** CGO, cijeneći ovaj traženi iznos kao neosnovan i suštinski odbijajući u smislu dostupnosti informacija, a posebno imajući u vidu druge, brojnije organe nije uplatio datu sumu, pa je samim tim javnost ostala uskraćena za podatke iz ovog organa. Ukupno, **ovi organi se, iz različitih razloga, ne mogu pohvaliti svojom otvorenošću, kada je riječ o ovom istraživanju.**

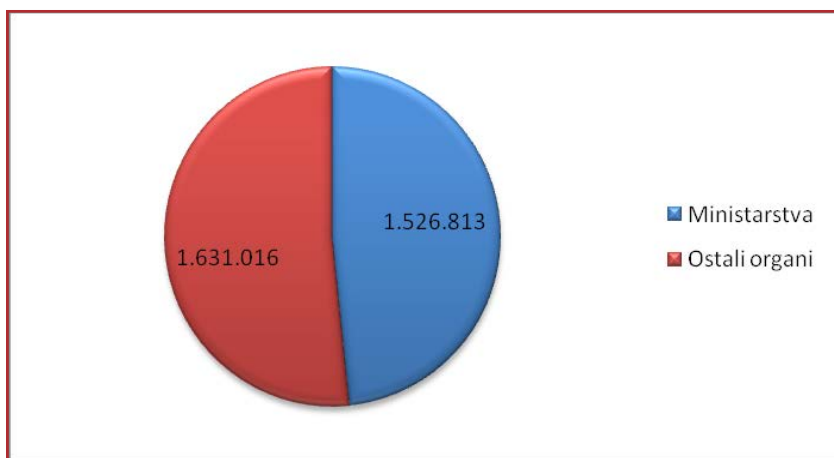
U toku 2012. rukovodećim licima organa državne uprave (41 od 45 organa za koje su dobijeni podaci - ministarstva, uprave, direkcije, agencije, zavodi i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore) *na ime dobijanja godišnjih neto zarada i drugih naknada po bilo kojem osnovu iz Budžeta Crne Gore* ukupno je isplaćeno **3 157 829 €**, a po osnovu podataka koje je CGO prikupio u skladu sa

¹ Za to jedno rukovodeće lice su dati podaci od strane Generalnog sekretarijata.

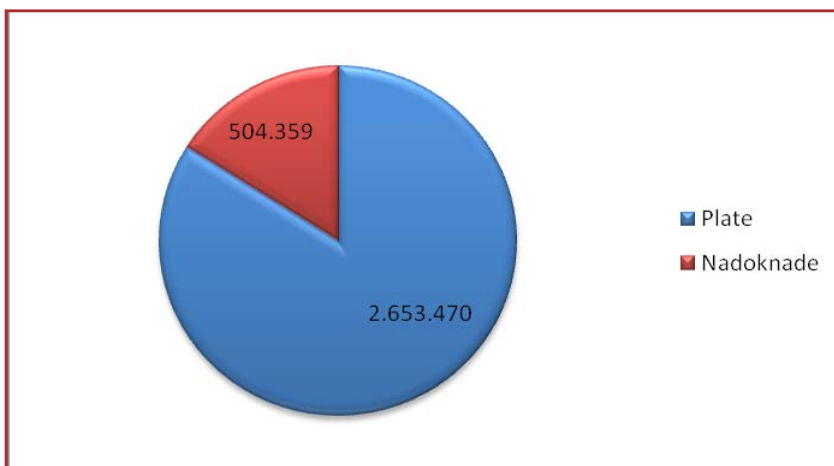
² Podatak obuhvata 41 organ, a odstupanje u odnosu na preliminarni izvještaj koji je CGO objavio 26. jula 2013. nastaje nakon dopune podatka sa informacijama iz Ministarstva finansija, Ministarstva prosvjete i sporta i Ministarstva saobraćaja i pomorstva i ispravke od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Zakonom o slobodnom pristupu informacijama. **Ova suma ne obuhvata prihode rukovodilaca četiri organa državne uprave - (Uprava za antikorupcijsku inicijativu, Uprava za igre na sreću, Uprava za nekretnine i Uprava za mlade i sport) koji nijesu dostavili tražene informacije, uz različite vidove izbjegavanja istih,** čime su limitirali ovo istraživanje u sveobuhvatnosti, ali i pokazali svoj odnos prema pravu javnosti da ima uvid u ove informacije. Imajući u vidu da se radi o velikim upravama **realno je pretpostaviti da je gore navedena suma koja predstavlja ukupni zbir dobijenih podataka značajno veća.** Takođe, ova suma ne obuhvata primanja rukovodilaca po osnovu članstva u upravnim odborima javnih preduzeća, jer su im te sume javna preduzeća direktno isplaćivala.³

Grafikon 2: ukupna sredstva isplaćena rukovodiocima na osnovu zarada i drugih nadoknada u ministarstvima i drugim državnim organima iz Budžeta Crne Gore u zbirnom iznosu

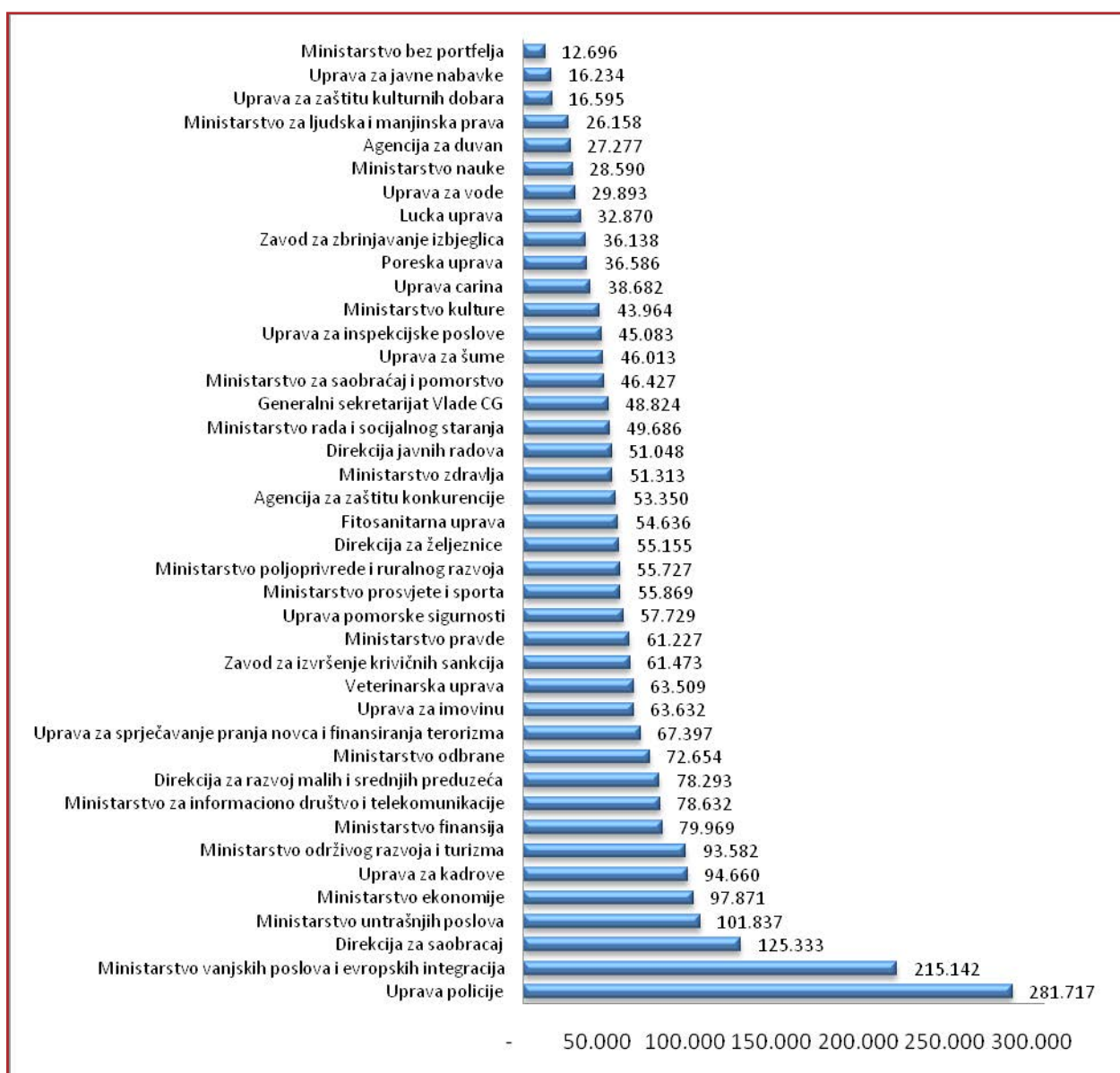
Grafikon 3: Pregled ukupnog iznosa isplaćen rukovodiocima u ministarstvima i ostalim organima iz Budžeta Crne

³ Podatke o tim primanjima CGO je dobio od Ministarstva finansija za njegove rukovodioce ali ih nije uključio u ovo istraživanje jer isti nijesu traženi posebno niti dobijeni od drugih organa, zbog čega ih ne bi bilo moguće uporediti sa drugim organima, ali su dostupni na sajtu CGO-a u arhivi saopštenja iz avgusta 2013.

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Gore sa naznakom odnosa plata i drugih nadoknada

Detaljan presjek ukazuje da je od navedene sume u toku 2012. najviše sredstava po osnovu isplata neto zarada za rukovodeća lica u organima državne uprave izdvojeno za *Upravu policije* u ukupnom iznosu **281 717 €** (10,62% ukupnih neto zarada za 2012. po ovom osnovu), zatim slijede *Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija* sa ukupno **215 142 €** (8,11%) i *Direkcija za saobraćaj* sa **125 333 €** (4,72%). Kada je riječ o najnižim sumama koje su izdvojene za isplatu godišnjih neto zarada za rukovodeća lica, tu su *Ministarstvo bez portfelja* u ukupnom iznosu od **12 696 €** (0,48%), slijede *Uprava za javne nabavke* sa iznosom od **16 234 €** (0,61%) i *Uprava za zaštitu kulturnih dobara* sa **16 595 €** (0,63%).

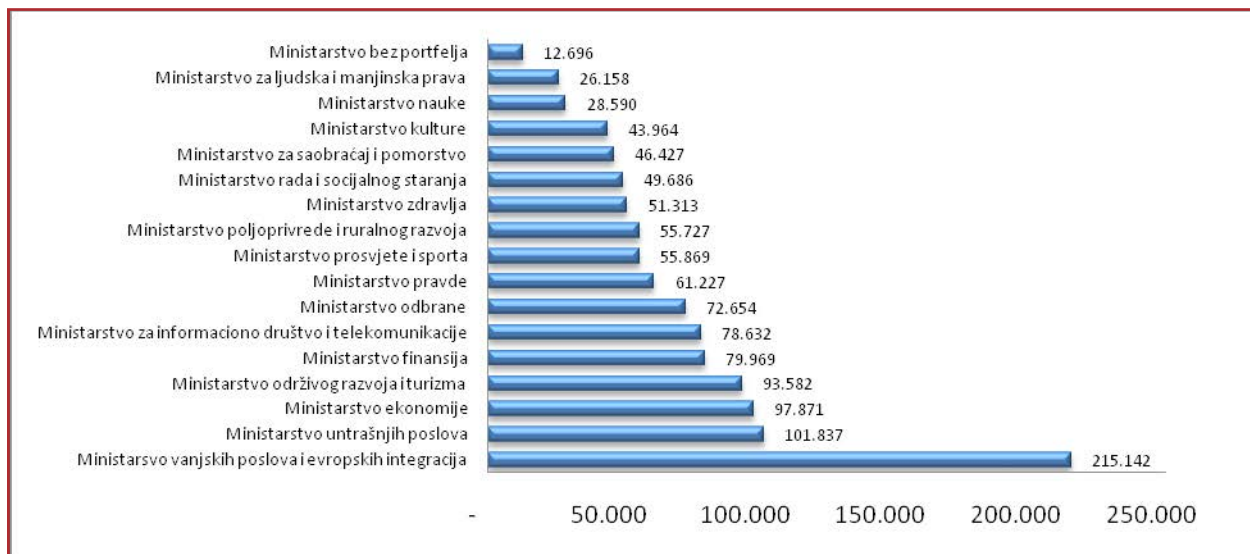

Grafikon 4: detaljan presjek neto zarada rukovodilaca po organima

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Ako se ovo analizira po funkcijama, onda dolazimo do podatka da je zapravo najviše sredstava po osnovu isplata godišnjih neto zarada za rukovodeća lica u državnim organima oprijedijeljeno za ministre, direktore i Generalnog sekretara Vlade Crne Gore⁴ u ukupnom iznosu **414 707 €** (15,63%), slijede pomoćnici ministara i direktora kojima je ukupno isplaćeno **248 975 €** (9,38%) i samostalni savjetnici I sa ukupno **109 549 €** (4,13%). Najmanje sredstava isplaćeno je samostalnim savjetnicima III u ukupnom iznosu **1 800 €** (0,07%), zatim višim savjetnicima III ukupno **4 596 €** (0,17%) i samostalnim savjetnicima II svega **5 277 €** (0,20%).

Kada je riječ posebno o ministarstvima u Vladi Crne Gore, ukupna neto zarada koje su rukovodioci ostvarili tokom obavljanja svojih dužnosti iznosila je **1 171 344 €**. Najviše novčanih sredstava usmjereno je na *Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija* u ukupnom iznosu **215 142 €** (18,37%), zatim na *Ministarstvo unutrašnjih poslova* u ukupnom iznosu **101 837 €** (8,69%) i *Ministarstvo ekonomije* u iznosu od **97 871 €** (8,36%). Najniža svota novca po osnovu isplata neto zarada rukovodećim licima zabilježena je u *Ministarstvu bez portfelja* sa ukupnim iznosom od **12 696 €** (1,08%), zatim slijede *Ministarstvo za ljudska i manjinska prava* u iznosu od **26 158 €** (2,23%) i *Ministarstvo nauke* u iznosu od **28 590 €** (2,44%).

Grafikon 5: Presjek neto zarada rukovodilaca po ministarstvima

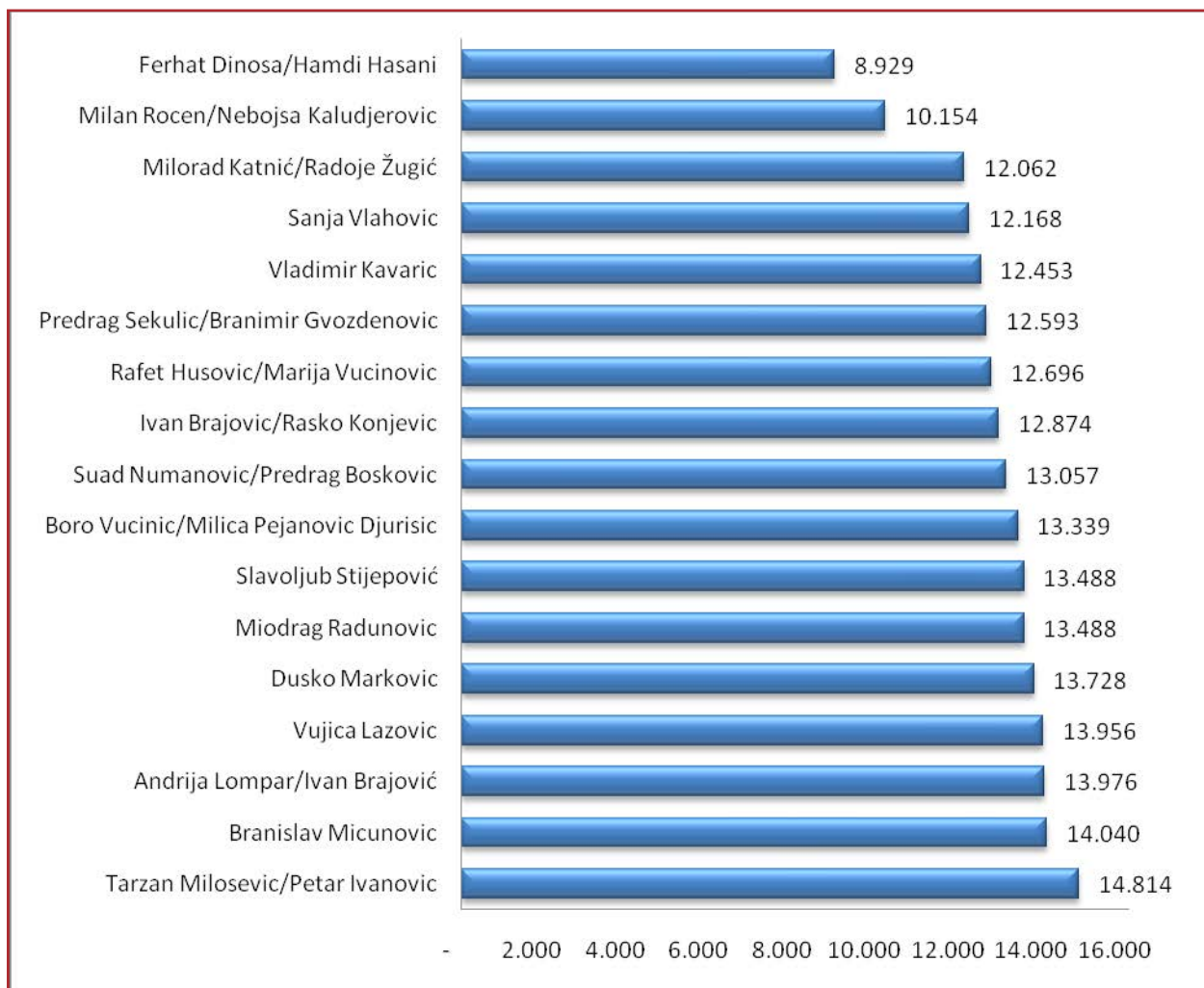
Od navednih suma, najviše novčanih sredstava u toku 2012. izdvojeno je za ministre u ukupnom iznosu od **207 590 €** (17,72%), zatim pomoćnike ministara **124 438 €** (10,62%) i sekretare **104 521 €** (8,92%).

⁴ Kada je riječ o Generalnom sekretarijatu Crne Gore istraživanjem su obuhvaćeni: Željko Šturanović, generalni sekretar Vlade Crne Gore, Ljiljana Radonjić, zamjenik generalnog sekretara, Dragana Ranitović, pomoćnica generalnog sekretara, Drago Spaić, pomoćnik generalnog sekretara i Svetlana Mrdak, savjetnica generalnog sekretara, pri čemu su podaci preuzeti sa sajta Komisije za sprečavanje sukoba interesa (izuzev za Svetlanu Mrdak, koja jedina nema status javne funkcionerke ali ima rukovodećeg lica i za koju je Generalni sekretarijat direktno poslao podatke).

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

€ (8,92%). S druge strane, najmanje novca bilo je oprijedijeljeno za funkciju portparola u iznosu od 5 082 € (0,43%).⁵

Konkretnije, **ministri/ministarke su vrlo različito prihodovali tokom 2012, odnosno u rasponu od 8 929 € do 29 556 € na godišnjem nivou, tj. od 744€ do 2, 463€ mjesečno.** Zanimljiva je činjenica da su i dalje neki ministri bolje prihodovali od samog predsjednika Vlade koji je 2012. prihodovao 1, 110 € (u slučaju Lukšića) odnosno 1, 500 € (u slučaju Đukanovića), na što ukazuju i podaci sa sajta Komisije za sprečavanje sukoba interesa.

Grafikon 6: Presjek zarada i drugih nadoknada ministara u 2012.

Važna napomena: Drugo ime se odnosi samo na prihod od decembra mjeseca 2012, kada je formirana nova Vlada, izuzev u slučaju Hamdi Hasadnića i Nebojše Kaluđerovića, kada su resorni ministri ranije napuštali pozicije, što znači da su ti ministri dobili po ovom osnovu samo

⁵ Imenovani/a je tokom 2012. svoju funkciju obavljao/a u Ministarstvu pravde.

decembarsku platu i/ili nadoknadu.

Prema dostavljenim odgovorima od strane ministarstava primjetno je da pojedina rukovodeća lica bilježe izrazito visoke nadoknade, a u nekim slučajevima te nadoknade prevazilaze iznose neto zarada na godišnjem nivou.⁶ S tim u vezi, pomoćnice ministra finansija primile su po osnovu drugih nadoknada izrazito visoku svotu novca u poređenju sa visinom godišnje neto zarade,⁷ a slični podaci uočeni su i kod pomoćnice ministra kulture.⁸ Uvid u podatke koji su dostavljeni od strane ministarstava ekonomije, poljoprivrede i ruralnog razvoja, ljudskih i manjinskih prava ukazuje da ministri tokom vođenja ovih institucija nijesu primili nikakve nadoknade po bilo kojem osnovu. Takođe, na osnovu dostavljenih odgovora iz Ministarstva odbrane došli smo do saznanja da vojno lice, a koji nema status rukovodioca, jer kao takvo nije navedeno u dopisu CGO-u, već je slučaju njegovog imena izvršeno brisanje, prima veće ukupne novčane naknade od ministra, pomoćnika ministara, sekretara i glavnog inspektora.⁹ Isto tako, tri pomoćnika ministra odbrane za mjesec jun i oktobar, pored mjesečne neto zarade ostvarili su dodatni prihod u visini dvije mjesečne zarade, što predstavlja neobičajenu pojavu.¹⁰ U nekim ministarstvima, poput Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija¹¹, na osnovu naknada, određena niža rukovodeća lica primala su višestruke nadoknade druge vrste, pa čak i više od samih ministara.

Analizirajući visinu neto zarada rukovodećih lica u drugim državnim organima u 2012. (upravama, direkcijama, agencijama, zavodima i Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore) utvrđeno je da je na ime isplata neto zarada gore navedenim licima izdvojeno **1 482 127 €**. Najviše

⁶ Nakon prvobitnih dobijenih informacija da je bivši ministar rada i socijalnog staranja ostvario neto zaradu u iznosu od 8.596, 66 €, a po osnovu drugih nadoknada 16.272,00 €, Suad Numanović uputio je dopis CGO-u u kome je istakao da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja ponovnim uvidom u podatke o zaradama i naknadama u 2012. utvrdilo da je bivši ministar ostvario neto zaradu od 13.057, 80 €, dok se po osnovu drugih nadoknada ostvario prihod od 2.580, 00 €. CGO cijeni da su naknadno dostavljeni podaci tačni, te ih u skladu sa navednim uvrštava u svoje istraživanje.

⁷ Pomoćnica ministra finansija Bojana Bošković ostvarila je neto zaradu od 7.434, 48 €, dok se po osnovu drugih nadoknada tome dodaje prihod od 8.844, 00 €. Pomoćnica ministra finansija Ana Ivanović ostvarila je neto zaradu u iznosu od 7.367.58 €, a po osnovu drugih nadoknada dodatnih 7.550, 27 €, dok je pomoćnica ministra finansija Ana Krsmanović ostvarila neto zaradu od 7.769, 06 €, a po osnovu drugih nadoknada dodatnih 5.400, 00 €.

⁸ Pomoćnica ministra kulture Lidija Ljesar ostvarila je neto zaradu u iznosu od 8.135, 64 €, dok je po osnovu drugih nadoknada ostvarila prihod od 8.604, 00 €.

⁹ Vicedmiral Dragan Samardžić, načelnik Generalštaba vojske Crne Gore po osnovu neto zarade i nadoknada po drugim osnovama ostvario je ukupni prihod od 15.688.18 €, što je više od resornog ministra čiji je godišnji prihod po istim osnovama bio 13.699.27 €.

¹⁰ Nada Ulićević, pomoćnik ministra odbrane za ljudske resurse tokom mjeseca juna ostvarila je neto zaradu od 2.482.08 €, dok je tokom mjeseca oktobra ostvarila zaradu od 2.836.00 €. Rajko Novićević, pomoćnik ministra odbrane za materijalne resurse tokom mjeseca juna ostvario je neto zaradu od 2.484.21 €, dok je tokom mjeseca oktobra ostvario neto zaradu od 2.813.94 €. Rifet Kosovac, pomoćnik ministra odbrane za politiku odbrane tokom mjeseca juna ostvario je neto zaradu od 2.531.75 €, dok je tokom mjeseca oktobra ostvario neto zaradu od 2.892.98 €. Ove zarade su višestruko veće od njihovih zarada tokom drugih mjeseci iste godine.

¹¹ Šef odsjeka za prevođenje, reviziju i terminologiju Jelena Burzan po osnovu drugih nadoknada ostvarila je prihod od 2.492, 89 €, a pomoćnik ministra Aleksandar Drljević 5.149, 95 €.

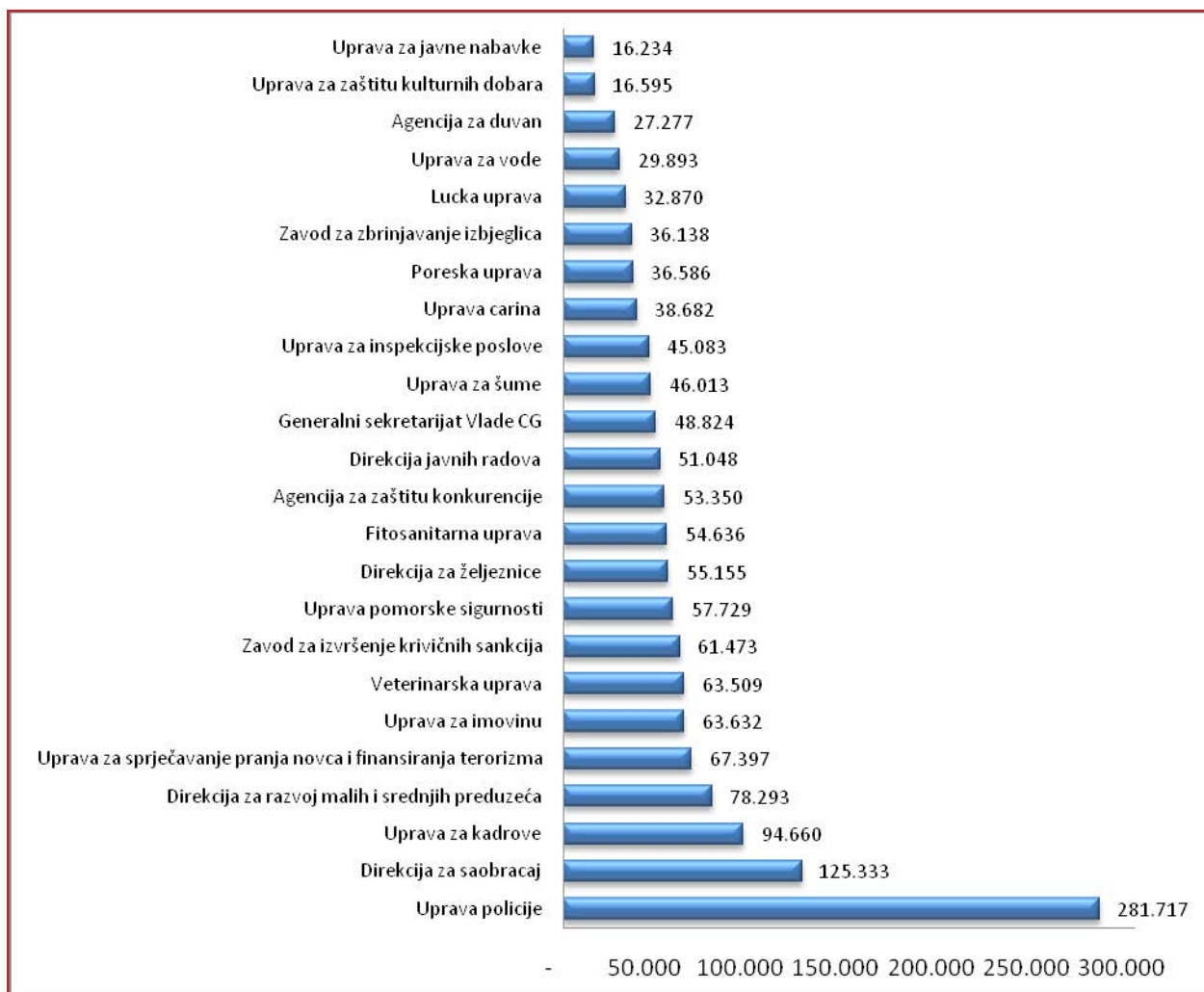
Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

neto zarade opredijeljene su za rukovodeća lica u *Upravi policije* u iznosu od **281 717 €** (19,01% od ukupne sume isplaćene rukovodiocima u svim drugih državnim organima). Zatim, značajna suma izvojena je za *Direkciju za saobraćaj* u iznosu od **125 333 €** (8,46%), te *Upravu za kadrove* u iznosu od **94 660 €** (6,39%). Najniža stopa izdvajanja novčanih sredstava je kod rukovodećih lica koji svoju djelatnost obavljaju u *Upravi za javne nabavke* u iznosu od **16 234 €** (1,10%), zatim slijede *Uprava za zaštitu kulturnih dobara* u iznosu od **16 595 €** (1,12%) i *Agencija za duvan* u iznosu od **27 227 €** (1,84%).

Grafikon 7: Presjek neto zarada direktora odnosno glavnih rukovodilaca u ostalim državnim organima u 2012.

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Grafikon 8: Presjek neto zarada i drugih nadoknada svih rukovodilaca u drugim državnim organima iz Budžeta Crne Gore

Statistički gledano, najveći novčani iznosi na ime isplata godišnjih neto zarada za rukovodeća lica u drugim državnim organima oprijedijeljeni su za direktore i Generalnog sekretara Vlade Crne Gore u iznosu od **207 116 €** (13,97%). Njih prate pomoćnici direktora u iznosu od **124 537 €** (8,40%) i samostalni savjetnici I u iznosu od **104 002 €** (7,02%). Najniža svota novca za rukovodeća lica usmjerena je na više savjetnike III u iznosu od **4 615 €** (0,31%) i samostalne savjetnike II u iznosu **5 277 €** (0,36%).

Dalje, primjetno je da pojedine institucije bilježe veća primanja rukovodilaca koji su na nižim pozicijama u odnosu na neke na višim. Tako je, na primjer, direktor Uprave policije u toku 2012.

ostvario manju neto zaradu od jednog svog pomoćnika¹², a šef kabineta je imao veću godišnju neto zaradu u odnosu na ostale pomoćnike direktora.¹³ Takođe, pojedini rukovodioci područnih jedinica na teritoriji Crne Gore imaju manje neto zarade nego pojedini rukovodioci ispostava, što je interesantno imajući u vidu da je prema organizacionoj strukturi Uprave policije rukovodioc područne jedinice na višem komandnom i organizacionom nivou nego rukovodilac ispostave.¹⁴ Isti slučaj primjećen je i u Direkciji za željeznice gdje je samostalni savjetnik I ostvario veću godišnju neto zaradu nego direktor.

Ukupno gledano, kada govorimo o drugim nadoknadama koje su rukodeća lica dobijala po bilo kojoj osnovi u neto iznosima (npr. naknade isplaćene za rad u radnim grupama, komisijama, obrazovnim ustanovama, drugim državnim organima i sl.) iz Budžeta Crne Gore, dolazimo do podatka da su ukupna novčana sredstva za sve državne organe iznosila **504 359 €**. Najviše nadoknada po bilo kojoj osnovi ove vrste isplaćeno je u *Ministarstvu održivog razvoja i turizma* u iznosu od **54 781 €** (10,86%), zatim slijede *Ministarstvo finansija* sa **39 227 €** (7,78%) i *Ministarstvo rada i socijalnog staranja* sa **38 568 €** (7,65%). Najmanje novčanih sredstava isplaćeno je, po ovom osnovu, u okviru *Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja* u iznosu od **300 €** (0,06%), zatim *Veterinarskoj upravi* **600 €** (0,12%) i *Direkciji za mala i srednja preduzeća* **880 €** (0,17%).

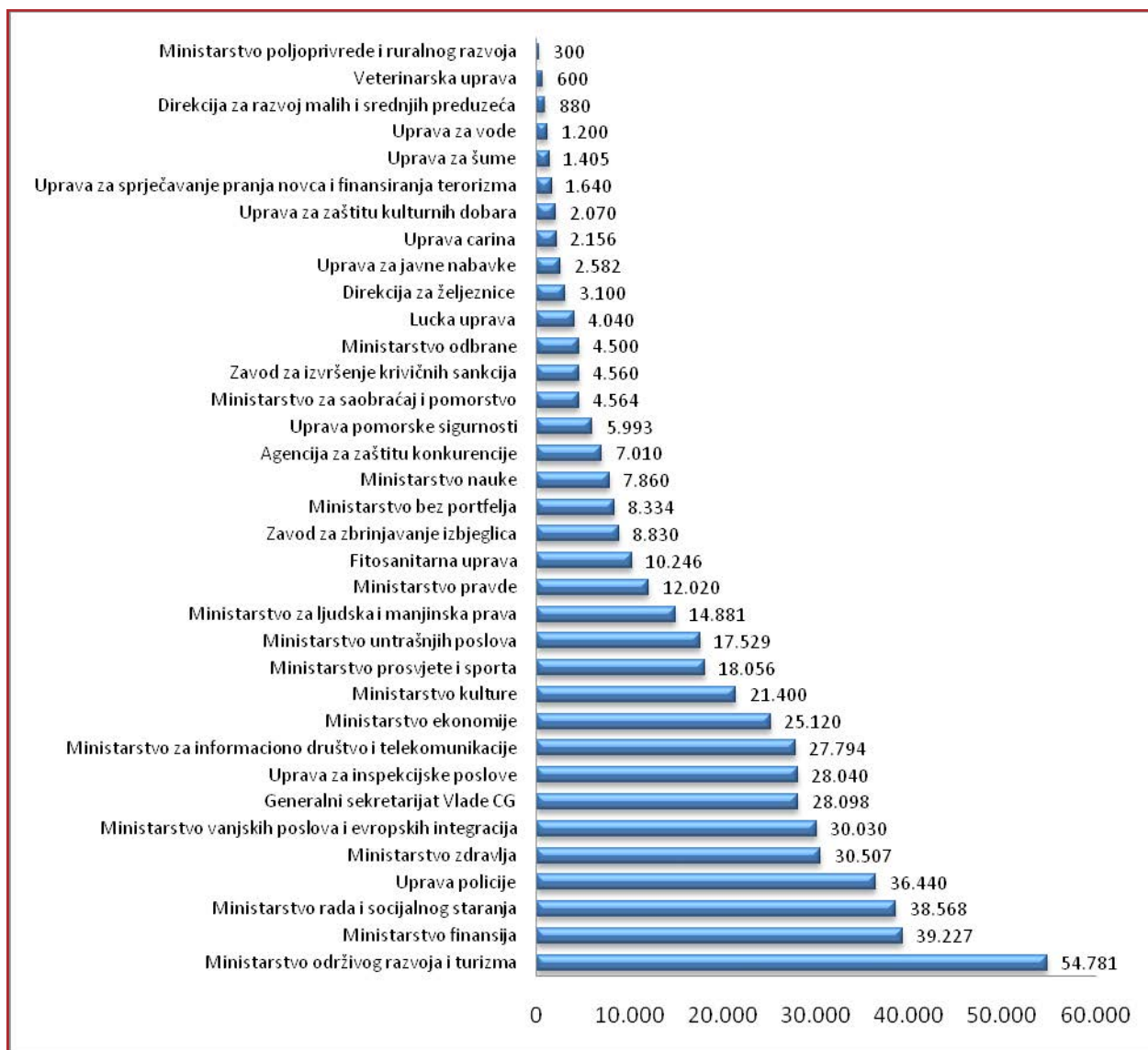
Analizirajući po funkcijama, dolazimo do saznanja da je najviše sredstava po osnovi isplata drugih nadoknada za rukovodeća lica u državnim organima opredijeljeno za ministre, direktore i generalnog sekretara Vlade Crne Gore u ukupnom iznosu **123 427 €** (24,47%), zatim slijede pomoćnici ministara i direktora u ukupnom iznosu **58 210 €** (11,54%) i sekretari u ukupnom iznosu **33 722 €** (6,69%). Najmanje novčanih nadoknada isplaćeno je samostalnom savjetniku IV u ukupnom iznosu **140 €** (0,03%) i samostalnom namješteniku I u iznosu od **890 €** (0,18%). Ovi iznosi su značajno varirali i među pojedincima u određenim institucijama.

¹² Direktor Uprave policije Božidar Vuksanović je tokom 2012. na ime neto zarade ostvario prihod od 11.446.42 €, dok je pomoćnik direktora Predrag Ašanin tokom iste godine ostvarivao prihod od 11.542.12 €.

¹³ Šefovi kabineta Uprave policije Petar Krstajić i Marko Nikčević ostvarili su na ovoj poziciji godišnji prihod od 10, 940.65 € odnosno 8,093.02 €, dok su tri pomoćnika direktora Vojislav Marković, Slobodan Filipović i Vesko Vukadinović ostvarili manje godišnje neto zarade (8,928.19 €; 7.903,20 €; 10.842.30€). Pomoćnik direktora Nikola Janjušević je prihodovao 11.394.76€.

¹⁴ Rukovodioci PJ Podgorica, Bijelo Polje, Pljevlja, Berane, Bar, Herceg Novi i Budva prihodovali su od 7.273.80 € do 10.217,00 €, dok su rukovodioci ispostave kriminalističke policije i rukovodioci ispostava policije u Beranama, Danilovgradu, Kolašinu, Cetinju, Žabljaku, Rožajama, Plavu, Andrijevici, Nikšću, Šavniku, Ulcinju, Kotoru i Tivtu prihodovali od 8, 099.26€ do 10.260,04€ (Nikšić).

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

Grafikon 9: detaljan presjek primanja drugih naknada rukovodilaca po organima

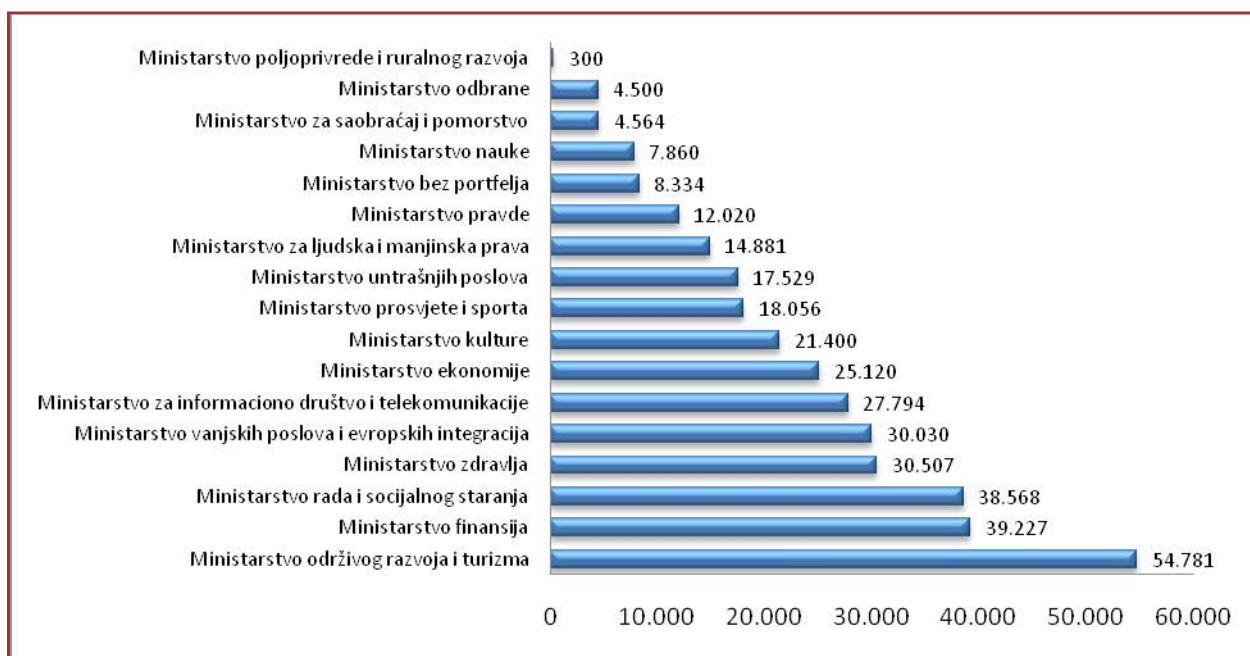
Pojedinačno gledano, rukovodećim licima koji svoj rad zasnivaju u ministarstvima po osnovu drugih nadoknada isplaćeno je ukupno 355 470 €. Analizirajući ministarstva, najviše nadoknada po bilo kojoj osnovi isplaćeno je rukovodiocima koji rade u *Ministarstvu održivog razvoja i turizma* u ukupnom iznosu 54 781 € (15,41%), zatim *Ministarstvo finansija* u ukupnom iznosu 39 227 € (11,04%) i *Ministarstvu rada i socijalnog staranja* u ukupnom iznosu 38 568 € (10,85%). S druge strane, najmanje nadoknada po bilo kojoj drugoj osnovi isplaćena je rukovodiocima u *Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja* u ukupnom iznosu 300 € (0,08%), *Ministarstvu odbrane* u ukupnom iznosu 4 500 € (1,27%) i *Ministarstvu za saobraćaj i pomorstvo* u ukupnom iznosu 4 564 € (1,28%).

Posmatrajući po funkcijama, najviše sredstava po osnovi isplata drugih nadoknada za rukovodeća

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

lica u ministarstvima opredijeljeno je za ministre u ukupnom iznosu **58 066 €** (16,33%), zatim pomoćnike ministara u ukupnom iznosu **53 539 €** (15,06%) i sekretare u ukupnom iznosu **33 722 €** (9,49%). Najmanje novčane nadoknade isplaćene su načelniku u ukupnom iznosu **50,00 €** (0,01%) i šefu kabineta u ukupnom iznosu **200 €** (0,06%).¹⁵

Za druge organe državne uprave (uprave, direkcije, agencije, zavodi i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore) ukupna novčana sredstva na ime drugih nadoknada po bilo kojoj osnovi dostigla su iznos 148 889 €. Najviše novca po pomenutom osnovu isplaćeno je *Upravi policije* u ukupnom iznosu **36 440 €** (24,47%), zatim *Generalnom sekretarijatu Vlade Crne Gore* u ukupnom iznosu **28 098 €** (18,87%) i *Upravi za inspeksijske poslove* u ukupnom iznosu **28 040 €** (18,83%). Kada je riječ o najnižoj svoti novca koje su rukovodeća lica primila po bilo kojoj drugoj osnovi posebno se ističe *Veterinarska uprava* u ukupnom iznosu **600 €** (0,40%), zatim *Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća* u ukupnom iznosu **880 €** (0,59%) i *Uprava za vode* u ukupnom iznosu **1200 €** (0,81%).

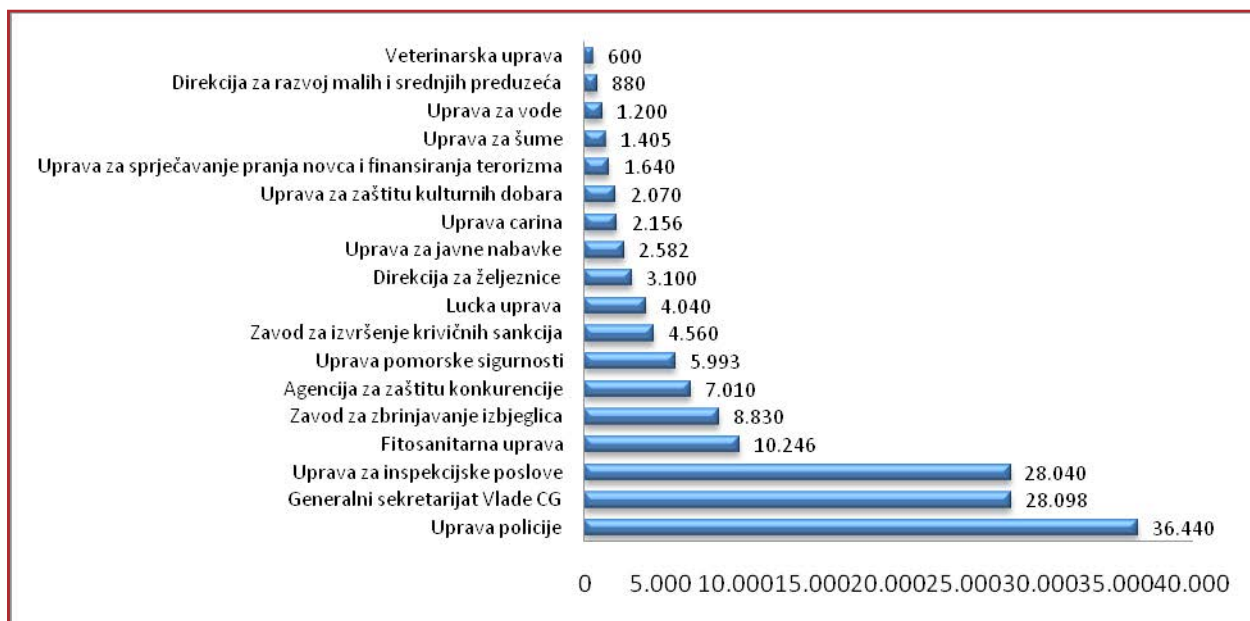
Grafikon 10: Presjek drugih nadoknada rukovodiocima po ministarstvima

Gledajući po funkcijama, najveći novčani iznos po osnovi isplata drugih nadoknada za rukovodeća lica u drugim državnim organima opredijeljeno je za direktore i generalnog sekretara Vlade Crne Gore u ukupnom iznosu **65 361 €** (43,90%), zatim pomoćnike direktora u ukupnom iznosu **16 966 €** (11,39%) i zamjenika direktora u ukupnom iznosu **6 548 €** (4,40%). Najmanje nadoknada po bilo

¹⁵ Načelnik Ministarstva unutrašnjih poslova u 2012. primio je novčanu nadoknadu u iznosu od 50,00 €, dok je šef kabineta Ministarstva pravde primio novčanu nadoknadu u iznosu od 200,00 €.

Koliko su rukovodioci u organima državne uprave zaradili u 2012?

kojoj drugoj osnovi isplaćeno je samostalnom namješteniku IV u ukupnom iznosu **140 €** (0,09% i načelniku u ukupnom iznosu **160 €** (0,11%).¹⁶

Grafikon 11: Presjek drugih nadoknada rukovodiocima po drugim organima

¹⁶ Samostalni namještenik IV koji svoju djelatnost obavlja u Fitosanitarnoj upravi primio je novčanu nadoknadu u iznosu od 140 €, dok je načelnik iz Uprave za šume primio novčanu nadoknadu u iznosu od 160

Zaključci i napomene

- *U organima državne uprave, u značajnom broju slučajeva, ne postoji svijest o svrsi i značaju Zakona o slobodnom pristupu informacija, obaveznosti poštovanja istog, kako u rokovima koje propisuje, tako i u sadržaju. Utisak je da mnogi državni organi nemaju ni minimalan osjećaj odgovornosti kad je riječ o poštovanju ovog zakona. Posebno je zabrinjavajuće da se o ovaj zakon, koji je dio crnogorskoj zakonodavnog okvira – tj. ima podjednaku snagu kao i bilo koji drugi, oglašuju organi državne uprave poput Uprave za antikorupcijsku inicijativu, Uprave za igre na sreću, Uprave za nekretnine i Uprave za mlade i sport.*
- *Nalazi ukazuju na svjesno odabrani netransparentni pristup, koji je kod nekih organa kontinuirano prisutan, otvarajući prostor za zabrinutost o stepenu poštovanja drugih zakona od istih organa državne uprave. CGO cijeni da bi bilo korisno kada bi NVO i mediji pravili «crne» i «bijele» rang liste postupanja po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od strane organa državne uprave, kako bi se uticalo na veći stepen njihove otvorenosti, ali i odgovornosti nadležnih rukovodilaca koji nijesu plaćeni od novca poreskih obveznika da bi informacije skrivali od građana i građanki i kršili zakone, već da bi radili u javnom interesu.*
- *Čak i površnim poređenjem sa načinom postupanja organa državne uprave u Crnoj Gori tokom 2012. i 2011, po Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, sa identifikovanom praksom u 2013. odnosno otvorenošću, brzinom i kvalitetom informacija koje su se po istom principu u ovoj i u prethodne dvije godine dobijale, CGO stiče utisak da se organi državne uprave zatvaraju prema javnosti, da pokazuju veći stepen ignorisanja zakona koji ih obavezuju na transparentnost ali i netrpeljivosti kada je riječ o komunikaciji čiji je cilj dobijanje informacija od javnog značaja.*
- *Konstatovanje negativnog trenda u transparentnosti državnih organa, u kontekstu daljeg napretka Crne Gore ka Evropskoj uniji, zabrinjava i svakako dovodi u pitanje istinsku posvećenost Vlade Crne Gore ovom procesu koji Crnoj Gori treba da donese i kvalitet u dijelu uspostavljanja vladavine prava, a što uključuje dosljedno poštovanje zakona prije svega od onih koji zakona pišu i usvajaju. Dodatno, ovakvo «zatvaranje» organa državne uprave nije ni dobra poruka ukupnom procesu saradnje Vlade i civilnog sektora, jer se ta saradnja ne može svoditi samo na informativno-obrazovne programe, odnosno ona mora postojati i kad je u pitanju razmjena informacija, ma kako se one ponekad činile osjetljive organima državne uprave*

- *Podaci ukazuju na neravnomjernost zarada i drugih naknada rukovodioca organa državne uprave, čak i kad su u istom rangu, velike oscilacije koje teško mogu imati objektivno utemeljenje. Stiče se utisak da su tamo gdje je postojao prostor rukovodioci maksimalno koristili mogućnosti da sebi uvećaju primanja, i da se u tome nije bilo jasnih kriterijuma niti štedljivosti, posebno kada se radi recimo o onim organima koji se sami stalno pozivaju na ograničenja budžeta.*
- *Građani i građanke Crne Gore moraju imati uvid u cjelokupne neto zarade i druge nadoknade svih rukovodećih lica u organima državne uprave, a ne samo javnih funkcionera, i jasno znati po kojim osnovama im se uplaćuju razne dodatne nadoknade, imajući u vidu da se radi o sredstvima naših građana i građanki, poreskih obveznika, i da ova lica moraju da rade u njihovom interesu. Nema razloga da ovi podaci ne budu pregledno objavljeni na sajtovima organa državnih uprava, što CGO preporučuje.*
- *Javno dostupan pregled svih ovih podataka može biti snažan korektiv moguće subjektivnih kriterijuma nagrađivanja unutar organa državne uprave i motivacija vrijednim i posvećenim dijelovima administracije da se u toj administraciji poziciniraju svojim radom, a ne nekim drugim učincima ili svojstvima.*
- *Na kraju, upravo precizni i jasni podaci o primanjima rukovodioca državnih organa, koji bi bili dostupni zainteresovanoj javnosti, radi poređenja sa njihovim praktičnim stilovima života, predstavljaju jedan od najefikasniji mehanizama prevencije korupcije u državnoj administraciji.*

*Vladimir Vučković
Asistent na programima*

Centar za građansko obrazovanje

Njegoševa 36/1
20 000 Podgorica
Crna Gora

Tel: +382 20 665 327

Fax: +382 20 665 112

Email: info@cgo-cce.org